تعامل انسان و اطلاعات. جلد ششم، شماره چهارم (زمستان ۱۳۹۸): ۸۷-۷۸
http://hii.khu.ac.ir
مقاله اصیل پژوهشی

بررسی میزان تأثیرپذیری تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان از اخلاق‌حرفه‌ای مدیران بر اساس نقش میانجی سوادااطلاعاتی: مطالعه‌موردی

*رامین غریب‌زاده: دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران (نویسنده مسئول) gharibzadeh@uma.ac.ir
مهدی معینی‌کیا: دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
خلیل مکلف‌سربند: دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

چکیده

دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۲۶
پذیرش: ۱۳۹۸/۰۸/۲۳

زمینه و هدف: هدف از انجام این پژوهش تحلیل تاثیر اخلاق حرفه‌ای مدیران بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان با بررسی نقش میانجی سواد اطلاعاتی در بین معلمان ناحیه دو شهرستان ارومیه بود.

روش: جامعه آماری این پژوهش شامل ۹۸۲ نفر از معلمان ناحیه دو بود که از بین آن‌ها ۲۶۲ نفر به عنوان نمونه به صورت تصادفی ساده و با استفاده از جدول مورگان انتخاب شدند. پژوهش حاضر توصیفی، پیمایشی از نوع همبستگی است که جهت جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای قاسم زاده و همکاران (۱۳۹۲)، پرسشنامه تصمیم‌گیری اخلاقی کتل (۲۰۰۳) پرسشنامه و پرسشنامه سواد اطلاعاتی *DAS* داورپناه (۱۳۸۷) استفاده شد. روایی (محتوی، همگرا و واگرا) و پایایی (بارعاملی، ضریب پایایی مرکب و ضریب آلفای کرونباخ) پرسشنامه‌ها حاکی از آن بودند که ابزارهای اندازه گیری از روایی و پایایی خوبی برخوردار هستند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها توسط نرم افزار SMART-PLS و با استفاده از آزمون t و ضرایب مسیر (β) نشان داد که اخلاق حرفه‌ای بر سواد اطلاعاتی در بین معلمان ناحیه دو ارومیه تاثیر قوی، مستقیم و معنی دار؛ و همچنین اخلاق حرفه‌ای و سواد اطلاعاتی بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان ناحیه دو ارومیه تاثیر قوی، مستقیم و معنی دار دارد. از طرفی سواد اطلاعاتی می‌تواند نقش میانجی گری را در رابطه بین اخلاق حرفه‌ای و تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان ایفا کند و از طرف دیگر اخلاق حرفه‌ای می‌تواند به عنوان متغیر تعدیل کننده اثر مثبتی که سواد اطلاعاتی بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان دارد را ارتقاء دهد.

نتیجه‌گیری: مدیران از طریق آموزش‌های ضمن خدمت بر سواد اطلاعاتی معلمان افزوده و با ایجاد ارتباط صادقانه بین خود و معلمان اخلاقیات را به آن‌ها منتقل نمایند و در تصمیم‌گیری آنان را مشارکت دهند تا مسئولیت پذیری و صداقت در امور به آنان ثابت گردد و در نتیجه امورات مدرسه با موفقیت پیش رود.

واژگان کلیدی: تصمیم‌گیری اخلاقی، اخلاق حرفه‌ای، سواد اطلاعاتی، مدیریت و رهبری، معلمان.

تعارض منافع: گزارش نشده است.
منبع حمایت کننده: حامی مالی نداشته است.

شیوه استناد به این مقاله

APA: Ggaribzadeh, R., Moeinikia, M., Mokallaf Sarband, Kh. (2020). Investigating the Effectiveness of Teacher's Ethical Decision Making on Professional Ethics of Managers Based on the Mediating Role of Information Literacy: A Case Study. *Human Information Interaction*. 6(4); 78-87 (Persian)

Vancouver: Ggaribzadeh R, Moeinikia M, Mokallaf Sarband Kh. Investigating the Effectiveness of Teacher's Ethical Decision Making on Professional Ethics of Managers Based on the Mediating Role of Information Literacy: A Case Study. *Human Information Interaction*. 2020; 6(4): 78-87 (Persian)

انتشار مجله تعامل انسان و اطلاعات با حمایت مالی دانشگاه خوارزمی انجام می‌شود.
انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 3.0 صورت گرفته است.

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]
[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

Human Information Interaction. Vol. 6, No. 4 (winter 2020):78-87
http://hii.khu.ac.ir
Original Article

Investigating the Effectiveness of Teacher's Ethical Decision Making on Professional Ethics of Managers Based on the Mediating Role of Information Literacy: A Case Study

*__Ramin Gharibzadeh:__ PhD Student in Educational Management, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran (Corresponding Author) Gharibzadeh@uma.ac.ir
__Mehdi Moeinikia:__ Associate Professor, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran
__Khalil Mokallaf Sarband:__ PhD Student in Educational Management, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

Received: 17/08/2019 Accepted: 14/11/2019

Abstract

Background and Aim: The purpose was to analyze the effect of administrators professional ethics on teachers' ethical decision making by examining the mediating role of information literacy among teachers in the second district of Urmia.

Method: Study is a descriptive, correlational survey. Population comprised of 982 teachers in District 2, of which 262 were selected by simple random sampling method using Morgan table. Instruments were: Ghasemzadeh et al.'s Professional Ethics Questionnaire (2013), Katl Ethical Decision Making Questionnaire (2003), and Davarpanapah DAS Information Literacy Questionnaire (2008). Validity (content, convergent and divergent) and reliability (factor loading, composite reliability coefficient and Cronbach's alpha coefficient) of the questionnaires indicated that the measuring instruments have a good validity and reliability.

Results: Results of hypotheses testing by SMART-PLS software, using t-test and path coefficients (β) showed that professional ethics has a strong, direct significant effect on information literacy of teachers in District Two of Urmia. Also, professional ethics and information literacy have a strong, direct significant effect on the moral decision-making of teachers in the second district of Urmia. Then again, information literacy can play a mediating role in the relation of professional ethics and teachers 'ethical decision-making. Professional ethics may be used as a moderating variable to enhance the positive effect, information literacy has on teachers' ethical decision-making.

Conclusion: Managers through in-service training increase teachers' information literacy, subsequently creating an honest relationship with teachers to transfer ethics to them and participate in decision-making to prove responsibility and honesty in matters to them and in the result of school affairs is going well.

Keywords: Ethical Decision Making, Professional Ethics, Information Literacy, Management and Leadership, Teachers.

Conflicts of Interest: None
Funding: None.

How to cite this article

APA: Ggaribzadeh, R., Moeinikia, M., Mokallaf Sarband, Kh. (2020). Investigating the Effectiveness of Teacher's Ethical Decision Making on Professional Ethics of Managers Based on the Mediating Role of Information Literacy: A Case Study. *Human Information Interaction*. 6(4); 78-87 (Persian)

Vancouver: Ggaribzadeh R, Moeinikia M, Mokallaf Sarband Kh. Investigating the Effectiveness of Teacher's Ethical Decision Making on Professional Ethics of Managers Based on the Mediating Role of Information Literacy: A Case Study. *Human Information Interaction*. 2020; 6(4): 78-87 (Persian)

The journal of *Human Information Interaction* is supported by Kharazmi University, Tehran, Iran.
This work is published under CC BY-NC-SA 3.0 licence.

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]

[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

مقدمه

با توجه به سرکش و طغیانگر بودن نفس اماره که حتی پیامبران الهی هم از خطر آن به خدا پناه می‌بردند، همه انسان‌ها در معرض خطر تسلط نفس اماره هستند؛ اما این خطر برای مسئولان و مدیران که از امکانات مادی و قدرت ظاهری بیشتری برخوردارند، بیشتر و خطرناک‌تر است. ازاین‌رو به اخلاق اسلامی نیاز بیشتری دارند که سپری در مقابل نفس اماره است. موضوع اخلاق آن‌قدر از اهمیت برخوردار است که در حدیث معروفی از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم: «من تنها برای تکمیل فضائل اخلاقی مبعوث شده‌ام»؛ تعبیر به «انّما» که به‌اصطلاح برای حصر است نشان می‌دهد که تمام اهداف بعثت پیامبر (ص) در همین امر یعنی تکامل اخلاقی انسان‌ها خلاصه می‌شود (خسروآبادی و رضایی منش، ۱۳۹۴).

مهم‌ترین نقش اخلاق هنگام تصمیم عملی است؛ چه آنگاه‌که فرد به تصمیم‌گیری می‌نشیند و آنگاه‌که سازمان و جامعه به تصمیم می‌رسد. اخلاق در شکل‌دهی به تصمیم و تنظیم فرآیند شکل‌گیری آن نقش تعیین‌کننده دارد. رعایت نکردن اخلاق اسلامی در تصمیم‌گیری موجب وارد شدن آسیب‌های فراوان به فرد و جامعه می‌شود و حتی قوانین و مجازات مختلف نتوانسته است تا حد مطلوب جامعه را به رفتار مناسب مجاب کند. در این میان اخلاق مبتنی بر فرهنگ الهی می‌تواند نظام تصمیم‌گیری را بهینه و سالم کند (علی‌اکبری و رمضانی، ۱۳۹۱). تصمیم‌گیری اخلاقی یعنی تصمیمی که هم از نظر قانونی و هم اخلاقی در یک اجتماع بزرگ‌تر قابل‌پذیرش باشد یا پیامدهایی که بر رفاه همکاران اثرگذار است (مهدوی و موسوی نژاد، ۱۳۹۰). جونز[1] تصمیم اخلاقی را به‌عنوان تصمیمی معرفی می‌کند که هم ازنظر وجدانی و هم ازنظر قانونی برای بخش بزرگی از جامعه قابل‌قبول است. این اصول فراتر از قانون هستند و راهنمای حل مسائل وجدانی با رعایت انصاف و راه‌حل درست و به‌حق می‌باشند. اخلاق به قوانین و استانداردهای هدایتیِ مربوط به قوانین فلسفه اخلاقی توجه می‌کند (امیرشاهی و همکاران، ۱۳۹۰). مفاهیمی همانند فرهنگ اخلاق سازمانی و جو رفتاری در مدیریت و ادبیات اخلاقی تجاری در طی دو دههٔ اخیر نفوذ نموده است. این مفاهیم از ساختارهای کلی فرهنگ و جوسازمانی استخراج شده‌اند و ممکن است به‌عنوان زیرمجموعه‌هایی از این ساختارهای گسترده‌تر در نظر گرفته شوند. همان‌طور که قبلاً بیان شد، تأثیر محیط‌های سازمانی بر روی فرایندهای تصمیم‌گیری، از مدل‌های تئوریکی تصمیم‌گیری‌های اخلاقی در سازمان‌ها حمایت می‌کند که اکثر آن‌ها صراحتاً از اهمیت تأثیرات سازمانی مطلع هستند (شاعر و سیمون[2]، ۲۰۱۱).

در این میان براساس پیشینه نظری مورد مطالعه احساس می‌شود که یکی از متغیرهایی که می‌تواند بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان اثرگذار باشد اخلاق حرفه‌ای معلمان می‌باشد. اخلاقیات ارتباط نزدیک و تنگاتنگی با ارزش‌ها دارند و به عنوان ابزاری نگریسته می‌شوند که ارزش‌ها را به عمل تبدیل می‌کنند. اخلاق، یعنی رعایت اصول معنوی و ارزش‌هایی که بر رفتار شخص یا گروه حاکم است، مبنی براینکه درست چیست و نادرست کدام است؟ اخلاق، مفاهیمی چون: اعتماد، صداقت، درستی، وفای به عهد نسبت به دیگران، عدالت و مساوات و فضائل شهروندی و خدمت به جامعه را در بر می‌گیرد. اخلاق در معنی، تشخیص درست از نادرست و خوب از بد، همیشه موضوع مورد بحث فلاسفه بوده، درمورد آن سخن گفته‌اند. به علاوه برخی مانند هایک اخلاق را تمدن ساز به شمار می‌آورند. بیشتر استانداردها و قواعداخلاقی در یک فرهنگ نسبت به فرهنگ‌های دیگر و در زمانهای مختلف با یکدیگر تفاوت دارند. به عبارت دیگر، نسبیت‌گرایی اخلاقی باعث می‌شود آنچه که در یک جامعه، عملی درست نامیده می‌شود، در فرهنگ یا جامعه ای دیگر نادرست تلقی شود، و میزان ابهام و بعضا تعارض در ارزش‌ها افزایش یابد. (رحمان سرشت:۱۳۸۸). رعایت اخلاق حرفه‌ای در سازمان، امری لازم و ضروری است تا سازمان از یک سو جامعه را دچار تعارض نکند و از سوی دیگر، با اتخاذ تصمیمات منطقی و خردمندانه منافع بلندمدت خود را تضمین کند. آن چیزی که در مواجهه با مفهوم اخلاق حرفه باید مدنظر ما قرار گیرد، این است که نخست اخلاق حرفه‌ای، دربرگیرندهٔ اخلاق فردی و اخلاق شغلی است، اما از هر دو فراتر رفته و به سازمان به مثابه یک مجموعه حقوقی ناظر است (امیری و همکاران، ۱۳۸۹). آشنایی با مفهوم انسان و مؤلفه‌های انسانیتی او، از جمله اخلاقیات در فراگرد عملیات سازمانی از اهمیت خاص برخوردار است. با توجه به ضرورت پرداختن به حفظ و ترویج ارزش‌های اخلاقی در سازمان و تأثیری که رعایت این اصول بر کنش و واکنش‌های سازمانی از جمله تصمیم‌گیری می‌گذارد از یک طرف و ارتقای مسئولیت اجتماعی و افزایش پاسخگویی سازمانی از طرف دیگر، ما بر آن هستیم که در پژوهش حاضر رابطه بین اخلاق حرفه‌ای و تصمیم‌گیری اخلاقی را با میانجی گری سواد اطلاعاتی در بین معلمان بررسی کنیم.

[1] Jons

[2] Shaer & Seimon

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]

[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

مساله دیگری که در اینجا وجود دارد، وجود نقش میانجی گری سواد اطلاعاتی است. در واقع به زبان ساده تر سوداطلاعاتی علاوه بر اینکه بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان تاثیر می‌گذارد، خود نیز از اخلاق حرفه‌ای مدیران بالادست تاثیر می‌پذیرد. مطالعات بسیاری در داخل و خارج از ایران، در حوزه سواد اطلاعاتی انجام گرفته است. در داخل ایران پریرخ و عباسی (۱۳۸۳) با پژوهشی در دانشگاه فردوسی مشهد، به بحث در مورد اهمیت سواد اطلاعاتی می‌پردازند و این توانمندی را از جمله ویژگی‌های فردی که باید آموزش داده شود، می‌دانند. در این پژوهش روش‌های تدریس که باید مورد توجه قرار گیرد تا آموخته‌ها مفید واقع شود، بار ترافیکی مورد نیاز باسوادان اطلاعاتی که باید در آموزش سواد اطلاعاتی مرتبط باشد و همچنین ویژگی‌های محیط آموزشی موثر در فراگیری سواد اطلاعاتی نیز مورد بحث قرار می‌گیرد.

بر اساس تعریف انجمن کتابداران آمریکا، سواد اطلاعاتی به عنوان مهارت فرد در تشخیص نیاز اطلاعاتی خود و توانایی یافتن، سازماندهی، ارزیابی به استفاده موثر (تصمیم‌گیری آگاهانه) از اطلاعات تعریف شده است (انجمن کتابداران آمریکا[1]، ۲۰۰۶). فرد با سواد اطلاعاتی، مسائل و نیاز اطلاعاتی خود را به خوبی تشخیص دهد و منابع اطلاعاتی معتبر را شناسایی و به دست آورد و از اطلاعات به دست آمده استفاده موثر به عمل آورد و در صورت لزوم اطلاعات خود را با دیگران به اشتراک بگذارد. فرد با سواد اطلاعاتی، همواره در پی یادگیری است و برای یادگیری مادام العمر آماده است. بر این اساس انتظار می‌رود فردی که دارای سواد اطلاعاتی است، در جستجوی اطلاعات حوزه تصمیم‌گیری نیز بهتر از سایرین عمل نماید، منابع معتبر حوزه تصمیم‌گیری را بهتر شناسایی نماید، اطلاعات درست را از اطلاعات نادرست و نامعتبر بهتر تشخیص دهد، و استفاده بهتری از اطلاعات مورد نیاز خود در حوزه تصمیم‌گیری مورد نظر ببرد (محمودی و طاهری، ۱۳۹۴). لذا هدف پژوهش حاضر بررسی میزان تأثیرپذیری تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان از اخلاق حرفه‌ای مدیران بر اساس نقش میانجی سواد اطلاعاتی می‌باشد.

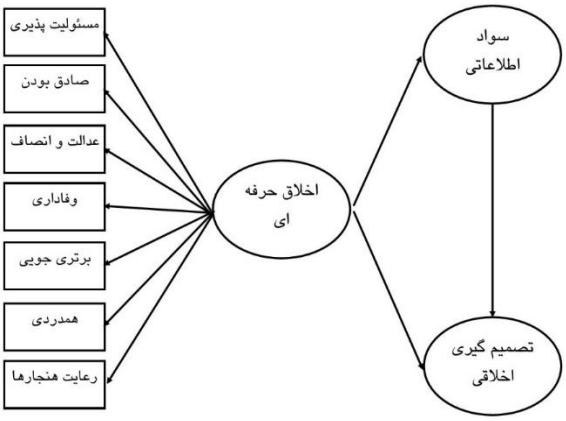

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

با توجه به شکل (۱) فرضیه‌های تحقیق چنین شکل می‌گیرد که بین اخلاق حرفه‌ای با سواد اطلاعاتی و تصمیم‌گیری اخلاقی رابطه وجود دارد؛ بین سواد اطلاعاتی با تصمیم‌گیری اخلاقی رابطه وجود دارد؛ سواد اطلاعاتی نقش میانجی را در رابطه بین اخلاق حرفه‌ای و تصمیم‌گیری اخلاقی دارد.

روش پژوهش

این مطالعه از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها (طرح تحقیق) از تحقیقات توصیفی همبستگی محسوب می‌شود. جامعه آماری پژوهش شامل همه معلمان ناحیه دو شهرستان ارومیه (بالغ بر ۹۸۳ نفر) است که به دلیل بزرگ بودن جامعه و دشواری دسترسی به همه اعضا، ۲۶۲ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. برای تعیین حجم نمونه در پژوهش‌های غیر آزمایشی (توصیفی) که به صورت همبستگی انجام می‌شوند، از رابطه ۱ استفاده می‌شود (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۹۳: ۱۸۷).

$$n = \frac{z^{2a/2} \times pq}{\varepsilon^2}$$ رابطه ۱)

از آنجا که مقدار واریانس در دسترس نیست، از برآورد نسبت از فرمول استفاده می‌شود و برای به حداکثر رسیدن حجم نمونه، مقدار p و q هر دو ۰/۵ در نظر گرفته می‌شود. بدین ترتیب، در سطح اطمینان ۹۵٪ و دقت برآورد ۰/۰۶، حجم نمونه مورد نظر ۲۸۴ نفر به دست آمد که برای اطمینان از بازگشت پرسشنامه‌ها ۳۰۰ پرسشنامه توزیع و درنهایت ۲۶۲ پرسشنامه جمع آوری و مبنای تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

روش جمع آوری داده‌ها از دو روش کتابخانه ای و میدانی است. برای گردآوری مبانی نظری و پیشینه تحقیق از روش کتابخانه ای (کتب، مقالات، پایگاه‌های معتبر علمی داخلی و خارجی) و

[1] American Library Association (ALA)

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]
[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

داده‌های اصلی نیز از طریق پرسشنامه به دست آمده‌اند. بدین ترتیب برای سنجش اخلاق حرفه‌ای از پرسشنامه قاسم زاده (۲۰۱۴)، پرسشنامه تصمیم‌گیری اخلاقی کتل (۲۰۰۳؛ بر گرفته از خسروآبادی، ۱۳۹۴) و پرسشنامه سواد اطلاعاتی DAS داورپناه (۱۳۸۷) استفاده شده است. برای سنجش روایی صوری و محتوایی متغیرهای پژوهش اولاً از پرسشنامه‌های استاندارد و معتبری استفاده شد که در مطالعات علمی پژوهشی داخلی و خارجی به صورت مکرر از آن‌ها استفاده شده بود، ثانیا اظهار نظر اساتید متخصص و کارشناسان خبره نیز روایی ابزار سنجش را تایید کرده است. برای سنجش پایایی پرسشنامه‌ها نیز ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. مقادیر آلفای کرونباخ به دست آمده برای هر متغیر در جدول ۱ نشان می‌دهد پرسشنامه دارای پایایی قابل قبولی است. شاخص‌های آمار توصیفی نیست وضعیت موجود جامعه آماری را در زمینه متغیرهای مختلف نشان می‌دهد.

جدول ۱: نتایج آلفای کرونباخ متغیرهای تحقیق

نام متغیر	الفای کرونباخ	میانگین	انحراف معیار
اخلاق حرفه‌ای	۰/۷۴۸	۳/۹	۰/۷۲۶
سواد اطلاعاتی	۰/۸۲۱	۳/۴	۰/۶۷۲
تصمیم‌گیری اخلاقی	۰/۷۹۳	۳/۶	۰/۸۱۴
کل	۰/۷۸۹	–	–

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی به ترتیب با استفاده از نرم افزارهای SPSS و PLS بوده است و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. مدل مانتو ساختاری رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه‌های درباره روابط بین متغیرهای مشاهده شده و متغیرهای مکنون است (هومن، ۱۳۹۱).

یافته‌های پژوهش

در این بخش ۲۶۲ شرکت کننده در نمونه به تفکیک ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مورد بررسی قرار گرفتند که اطلاعات آن‌ها در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲: توزیع فراوانی نمونه آماری بر حسب متغیرهای جمعیت شناختی

متغیرهای زمینه ای		فراوانی	درصد فراوانی
سن	۳۰ سال و کمتر	۴۹	۱۹
	از ۳۱ سال تا ۴۰ سال	۹۹	۳۸
	از ۴۱ سال تا ۵۰ سال	۹۴	۳۶
	۵۱ سال و بالاتر	۱۸	۷
جنسیت	مرد	۱۶۵	۶۳
	زن	۹۷	۳۷
تحصیلات	دیپلم	۱۰	۴
	فوق دیپلم	۱۳	۵
	کارشناسی	۱۲۳	۴۷
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۱۵	۴۴
سابقه خدمت	تا ۵ سال	۵۵	۲۱
	از ۵ سال تا ۱۰ سال	۸۶	۳۳
	از ۱۰ سال تا ۱۵ سال	۴۷	۱۸
	از ۱۵ سال تا ۲۰ سال	۳۹	۱۵
	بالاتر از ۲۰ سال	۳۴	۱۳
جمع کل	---	۲۶۲	۱۰۰

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، بیش‌ترین تعداد مشارکت کنندگان را مردان تشکیل می‌دهند. از نظر سنی معلمان بین ۳۱ تا ۴۰ سال، از نظر تحصیلات معلمان با مدرک تحصیلی کارشناسی و از نظر سابقه خدمت معلمان ۵ تا ۱۰ سال خدمت، بیش‌ترین فراوانی را داشته‌اند.

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]

[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

آزمون فرضیه‌ها

ابتدا برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شد که سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ در همه متغیرها نشان داد که داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند. بنابراین برای آزمون فرضیه‌ها از روش ناپارامتریک و نرم افزار PLS استفاده شد.

جدول ۳: نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

متغیر	آماره K-S	سطح معناداری	وضعیت توزیع
اخلاق حرفه‌ای	۱/۵۳	۰/۰۶۵	غیرنرمال
سواد اطلاعاتی	۱/۰۹	۰/۱۲۹	غیرنرمال
تصمیم‌گیری اخلاقی	۱/۹۷	۰/۰۶۴	غیرنرمال

هر ضریب مسیر در مدل ساختاری PLS را می‌توان معادل یک ضریب بتای استاندارد شده در رگرسیون‌های کمترین مربعات معمولی در نظر گرفت. مقادیر برآورده شده برای روابط مسیرها در مدل ساختاری باید برحسب علامت، بزرگی و معناداری ارزیابی شود. ضریب مسیر مثبت نشان دهنده اثرات مثبت (روابط مستقیم بین دو سازه) و علامت منفی نشان دهنده اثرات منفی (روابط معکوس) یک سازه بر سازه دیگر است. از نظر بزرگی ضریب تاثیر با افزایش تعداد مسیرهای غیر مستقیم کاهش می‌یابد (آذر، غلامزاده و قنواتی، ۱۳۹۱). در مورد معناداری ضریب مسیر باید مقدار آماره t (T-Value) محاسبه شود. مقادیر ضریب مسیر در حالت استاندارد در شکل ۲ و مقادیر t در حالت معناداری برای مدل پژوهش در شکل ۳ نشان داده شده است.

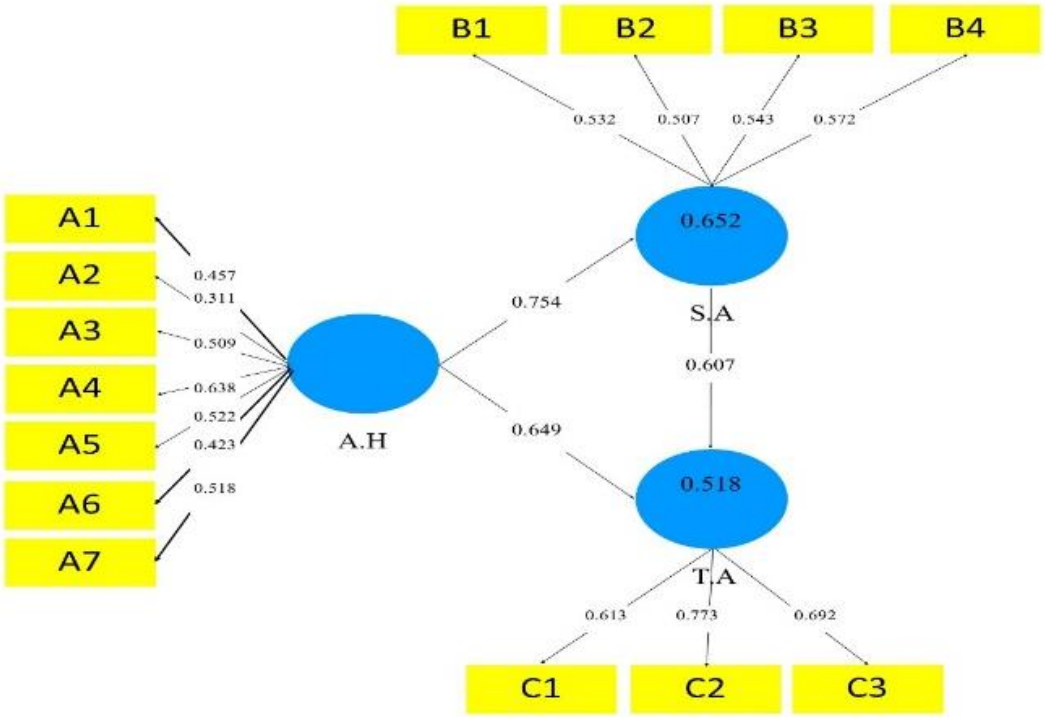

شکل ۲: مدل اندازه گیری در حالت استاندارد

با توجه به میزان ضرایب معناداری در شکل ۳، از آنجا که برای تایید فرضیه‌ها مقدارتی باید بیشتر است ۱/۹۶ یا کمتر از ۱/۹۶- باشد، مقدار پارامتر بین دو دامنه در الگو مهم شمرده نمی‌شود (محمدی، نداف و صفریان، ۱۳۹۶). همچنین مقادیر بین این دو مقدار حاکی از عدم وجود تفاوت معنادار مقدار محاسبه شده برای وزن‌های رگرسیونی با مقدار صفر در سطح ۹۵ درصد است.

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]
[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

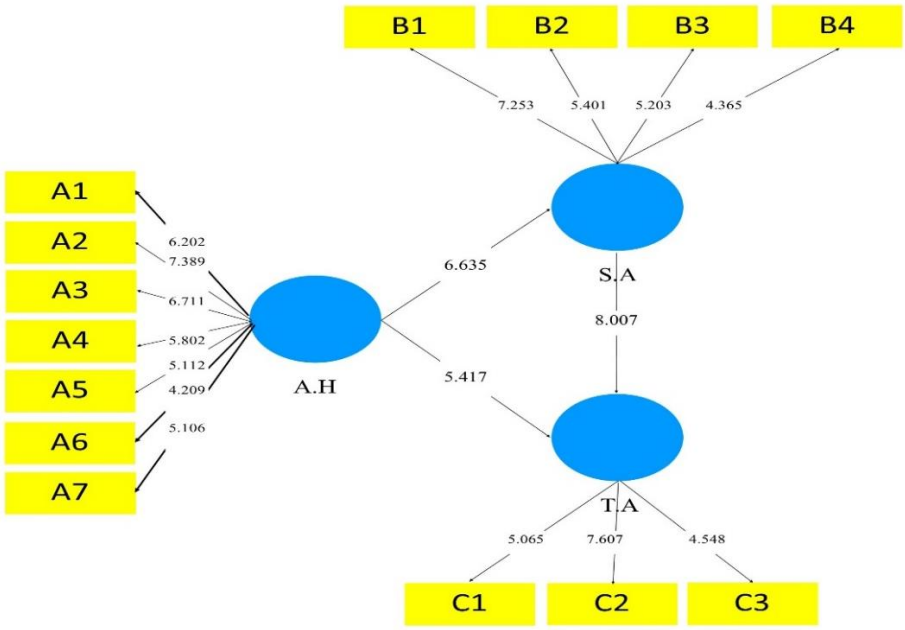

شکل ۳: مدل اندازه گیری در حالت معناداری

حال با توجه به شکل ۲ و ۳ نتایج آزمون فرضیه‌ها بررسی می‌شود.

جدول ۴: نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	ضریب مسیر	(t) مقدار معناداری	نتیجه
اخلاق حرفه‌ای بر سواد اطلاعاتی تاثیر معناداری دارد.	۰/۷۵۴	۶/۶۳۵	تایید
اخلاق حرفه‌ای بر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر معناداری دارد.	۰/۶۴۹	۵/۴۱۷	تایید
سواد اطلاعاتی بر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر معناداری دارد.	۰/۶۰۷	۸/۰۰۷	تایید

اطلاعات جدول ۴ و مقادیر عدد معناداری، نشان دهنده تایید چهار فرضیه و عدم تایید یک فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد است.

بررسی نقش میانجی متغیر سواد اطلاعاتی

برای آزمون تاثیر متغیرهای میانجی، یک آزمون پرکاربرد به نام آزمون سوبل وجود دارد که از رابطه ۲ محاسبه می‌شود:

رابطه ۲)

$$Z-Value=\frac{a\times b}{\sqrt{(b^2\times S_a^2)+(a^2\times S_b^2)+(S_a^2\times S_b^2)}}$$

که در آن، α ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی، b ضریب مسیر میان متغیر وابسته و میانجی، S_α خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر مستقل و میانجی و S_b خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر وابسته و میانجی است.

تعیین شدت تاثیر میانجی

علاوه بر آزمون سوبل، برای تعیین شده در اثر غیرمستقیم از طریق متغیر میانجی از آماری به نام VAF استفاده می‌شود که مقداری بین ۰ و ۱ را می‌پذیرد و هر چه این مقدار به ۱ نزدیک‌تر باشد، نشان دهنده قوی بودن تأثیر متغیر میانجی است و از رابطه زیر محاسبه می‌شود:

رابطه ۳) $\frac{a\times b}{(a\times b)+c}$

که در آن، α مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی، b مقدار ضریب مسیر میان متغیر وابسته به میانجی و c مقدار ضریب مسیر میانه متغیر مستقل و وابسته است.

نتایج بررسی میانجی بودن متغیر سواد اطلاعاتی در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵: نتایج نقش میانجی گری سواد اطلاعاتی

نقش میانجی سواد اطلاعاتی میان ...	Z-Value	VAF	نتیجه
تاثیر اخلاق حرفه‌ای بر تصمیم‌گیری اخلاقی	۴/۳۸۴	۰/۸۶	تایید

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]

[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

در بررسی نقش میانجی سواد اطلاعاتی در اثر اخلاق حرفه‌ای بر تصمیم‌گیری اخلاقی، با توجه به مقدار Z-Value که بیشتر از ۱/۹۶ است، می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد، این نقش میانجی معنادار است. البته مقدار آزمون VAF برابر ۰/۸۶، نشان دهنده قوی بودن تاثیر این میانجی‌گری می‌باشد.

نتیجه گیری و پیشنهادها

پژوهشگران در این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش بودند که «آیا اخلاق حرفه‌ای با میانجیگری سواد اطلاعاتی بر تصمیمگیری اخلاقی معلمان ناحیه دو ارومیه تاثیر دارند یا خیر؟». باید گفته شود که در تمامی فرضیه‌های پژوهش، تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان و سواد اطلاعاتی به عنوان متغیر وابسته برای اخلاق حرفه‌ای و همچنین تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان به عنوان متغیر وابسته برای سواد اطلاعاتی نیز در نظر گرفته شده است. با توجه به اطلاعات به دست آمده از نمونه آماری و تعمیم آن به جامعه آماری پژوهش، در فرضیه نخست تاثیر مستقیم و معنادار اخلاق حرفه‌ای و سواد اطلاعاتی تایید شد، بدین مفهوم که با افزایش اخلاق حرفه‌ای مدیران، سواد اطلاعاتی معلمان افزایش خواهد یافت. جهت بررسی فرضیه دوم، تاثیر اخلاق حرفه‌ای بر تصمیم‌گیری اخلاقی مثبت و معنی دار به دست آمد. این بدین معنی است که با افزایش اخلاق حرفه‌ای مدیران بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان افزوده می‌شود. در فرضیه سوم تاثیر مثبت و معنادار سواد اطلاعاتی بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان تایید شد، به عبارتی هر چه سواد اطلاعاتی معلمان بیشتر شود، بر تصمیم‌گیری اخلاقی آن‌ها افزوده شده و بالعکس.

نتایج این پژوهش با توجه به پرسش پژوهش، در مجموع نشان داد که اخلاق حرفه‌ای با میانجیگری سواد اطلاعاتی بر تصمیم‌گیری اخلاقی معلمان ناحیه دو ارومیه تاثیر دارند. رابطه مثبتی که بین مراحل تصمیم‌گیری اخلاقی مشاهده می‌شود، توالی و همبستگی مراحل را نشان می‌دهد. رابطه مستقیم میان اخلاقی به مراحل تصمیم‌گیری اخلاقی نیز نشان می‌دهد که هنگام کنفراس مسئله اخلاقی را شدید بدانند تصمیم اخلاقی تری می‌گیرند. رابطه مستقیم اخلاق حرفه‌ای با تصمیم‌گیری اخلاقی نشان می‌دهد که افراد مسائل اخلاقی را با شدت بیشتری درک می‌کنند و اخلاق را جدی و مهم می‌دانند. وجود رابطه بین اخلاق حرفه‌ای و تصمیم‌گیری اخلاقی و همچنین سواد اطلاعاتی و تصمیم‌گیری اخلاقی نشان می‌دهد که فروشندگان مراحل تصمیم‌گیری اخلاقی را به ترتیب طی می‌کنند. به عبارتی قضاوت خود را تحت تأثیر درک مسئله اخلاقی و تمایل اخلاقی را به میزان زیادی تحت تأثیر سواد اطلاعاتی خود شکل می‌دهند. سواد اطلاعاتی و تصمیم‌گیری اخلاقی نشان می‌دهد که همان طور که بر اساس ادبیات تحقیق انتظار می‌رفت افراد گرایش‌های خود را به انجام عمل اخلاقی را عمدتاً بر اساس سواد اطلاعاتی خود از موضوع اخلاقی شکل می‌دهند.

به طور خلاصه در پاسخ به سوال تحقیق در رابطه با چگونگی اثرگذاری اخلاق حرفه‌ای بر فرایند تصمیم‌گیری اخلاقی آن‌ها همانطور که در شکل ۲ نشان داده شد اخلاق حرفه‌ای مدیران به طور مستقیم بر سواد اخلاقی و تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر می‌گذارد با این حال اخلاق حرفه‌ای به طور غیر مستقیم و از طریق سواد اطلاعاتی بر فرایند تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر می‌گذارند. این نتایج با توجه به اینکه ایران یک جامعه اسلامی و انقلابی است و آموزش و پرورش وسیله‌ای برای انتقال و تقویت اسلام و انقلاب است و همچنین ایران به عنوان مرکز نشر و پیشرفت جامعه اسلامی شناخته می‌شود بنابراین نتایج به دست آمده در این تحقیق در این جامعه دور از انتظار نیست. با توجه به مطالعات پیشینه به نظر می‌رسد، عامل مهمی که بر افراد تاثیر می‌گذارد تا تمایل اخلاقی خود را شکل دهند، محیط کاری شامل انتظارات مدیران و سرپرستان باشد؛ بنابراین تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات امیرشاهی و همکاران ۱۳۸۹ همسو می‌باشد. تروینو (۱۹۸۶) نیز نشان داد که شرایط و موقعیت کاری تاثیر قابل توجهی بر تمایل اخلاقی کارکنان دارد به طوری که می‌تواند تاثیر ارزش‌های شخصی را بر تصمیم‌گیری اخلاقی تعدیل کند. مطالعه دیگری توسط فریش در سال ۱۳۸۷ با عنوان تجزیه و تحلیل محتوای آموزشی تدریس شده به منظور تاثیر آن بر گسترش تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان انجام شد. نتایج حاکی از آن بود که نمرات کلی استقلال اخلاقی هر دو گروه آزمون و شاهد پایین بود (خاقانی زاده و همکاران، ۱۳۹۰). نتایج تحقیقات کاستلز و ردمن (۱۹۸۹) حاکی از آن بود که بزرگ‌ترین پیشرفت در تصمیم‌گیری اخلاقی در زمینه به کارگیری یک مدل اخلاقی در حرفه است (به نقل از زاهدی و رفیعی، ۱۳۹۰).

فرایند تصمیم‌گیری اخلاقی زمانی آغاز می‌شود که یک شخص با یک وضعیت بغرنج اخلاقی مواجه می‌شود. سپس شخص، قضاوت می‌کند (بسته به این‌که در کدام‌یک از مراحل توسعه اخلاقی شناختی کال برگ قرار دارد) و نیات رفتاری خود را شکل می‌دهد (که این نیات رفتاری بر این فرض استوار است که پیش‌بینی کننده رفتار واقعی باشد). این فرایند متأثر از عوامل فردی، موقعیتی و مشروط به موضوع است (علی پور، ۱۳۸۹). لذا برای انجام تصمیم‌گیری اخلاقی بر اساس آنچه در نتایج تحقیق و مبانی نظری به آن‌ها اشاره شده است می‌توان گفت که وجود اخلاق حرفه‌ای در بین مدیران و معلمان و اطلاعات درست و به عبارتی سواد اطلاعاتی خوب لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

بنابراین در این راستا انتظار می‌رود که مدیران مدارس جهت بالا بردن سواد اطلاعاتی ابتدا اخلاقیات را در حرفه بالا برند. برای این

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]

[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

منظور باید مسئولیت پذیری را در معلمان، صداقت بین کاری، رعایت انصاف و عدالت بین معلمان و سایر ابعاد اخلاق حرفه‌ای را رعایت نمایند. لازم به توضیح است که زمانی که افراد مسئولیتی را بپذیرند برای انجام هر چه بهتر آن نیاز می‌بینند که مطالعاتی عمیق در آن زمینه داشته باشند. بنابراین سواد اطلاعاتی که بالا رود تصمیم‌گیری عقلانی و اخلاقی به نحو احسن صورت می‌گیرد. بنابراین پیشنهاد در راستای هدف تحقیق این می‌باشد که مدیران از طریق آموزش‌های ضمن خدمت بر سواد اطلاعاتی معلمان افزوده و با ایجاد ارتباط صادقانه بین خود و معلمان اخلاقیات را به آن‌ها منتقل نمایند و در تصمیم‌گیری آنان را مشارکت دهند تا مسئولیت پذیری و صداقت در امور به آنان ثابت گردد و در نتیجه امورات مدرسه با موفقیت پیش رود.

در اینجا لازم میدانیم که از تمامی معلمانی که ما را در راستای این تحقیق یاری نمودند تشکر بکنیم.

تعارض منافع

گزارش نشده است.

منبع حمایت کننده

گزارش نشده است.

References

Ali Akbari, Hossein and Ramezani, Hossein (2012). The study of the theoretical foundations of the issue of decision making based on Islamic ethics, Isfahan University of Science and Technology, 25, No. 1, pp. 149-174. (Persian)

American Library Association (ALA). (2005). "Information literacy competency standards for higher education". From: http://www.ala.org/acrl/standards

Amiri, Zahra, Kiani, Hasan and Cheshmeh Sohrabi, Mozaffar (2012). Information Literacy Analysis of Graduate Students of Iranian Medical Sciences Universities, Shahid Beheshti Medical Sciences, Tarbiat Modares, Tehran, and Shahid Beheshti, Journal of Dentistry, No. 1, pp. 1-12. (Persian)

Amirshahi, Mir Ahmad and Mahmoud Shirazi and Sarah Ghavami (2014), "The Relationship Between the Ethics of Individual Vendors and Their Ethical Decision Making Processes", Improvement and Development Management Studies, No. 63, pp. 27-62. (Persian)

Azar, Adil, Gholamzadeh, Ramadzarsol and Ghanavati, Mehdi (2013). Route-Structural Modeling in Management: Application of Smart-PLS Software, Tehran: Ghazan Danesh Publication. (Persian)

Davar Panah, Mohammad Reza and Siamak, Marzieh (2008). Construction and validation of basic and real information literacy questionnaire for undergraduate students, librarianship and information science, 12 (1), 146-190. (Persian)

Davar Panah, Mohammad Reza Ghasemi, Ali Hossein and Siamak, Marzieh (2008). Measuring student information literacy, Tehran, Iran. (Persian)

E. Shafer, William. S. Simmons, Richard. (2011), "Effects of organizational ethical culture on the ethical decisions of tax practitioners in mainland China", Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol. 24 No. 5, pp. 647-668.

Ghasem Zadeh, A., Maleki, Sh, Brockie Milan, S. (2014). Corporate identity as a mediator in the relationship between professional ethics and organizational citizenship behavior and deviant behavior of enterprises. Iranian Journal of Medical Ethics and History, Volume VII, Issue 4, October 2014. (Persian)

Hooman, Hyderali (2014). Multivariate Data Analysis in Behavioral Research, Tehran, Peykh Farhang Publication. (Persian)

Khaghanizadeh, Morteza, Maleki, Hasan; Abbasi, Mahmoud, Abbaspour, Abbas and Mohammadi, Isa (2011). The Challenges of Teaching Medical Ethics with Professors: Qualitative Study, Medical Education, 11 (8): 903-916. (Persian)

Khosrowabadi, Hamid Reza (2016). Model of Ethical Decision Criteria Criteria Based on Islamic teachings, Doctoral dissertation, Allameh Tabataba'i University - Faculty of Management and Accounting. (Persian)

Khosrowabadi, Hamid Reza and Rezaei Manesh, Behrouz (2017). Designing the Ethical Decisionmaking Pattern of Managers Based on the Najolbalaghe Teachings, Nahjolbalaghe Research Journal, Third Year, No. 11, pp. 67-94. (Persian)

Mahdavi, Gholam Hossein and AliPour, Safdar (2010). Approaches to Ethical Decision-Making by Corporate Finance Managers, Journal of Accounting Knowledge, Year 1, No. 2, pp. 23-53. (Persian)

Mahdavi, Gholam Hossein, Roohollah Mousavinejad, (2011), "The Impact of Moral Rate and Moral Condition on the Decisions of Financial Directors of the Governmental Executive Agencies of Fars Province", Ethics in Science and Technology, Vol. 6, No. 4, pp. 41-53. (Persian)

Mahmoudi, Hasan and Taheri, Abolfazl (2017). The Relationship between Information Literacy and Health Literacy in Postgraduate Students of Ferdowsi University of Mashhad, Human Interaction and Information, No. 2, Volume 2, Pages 31-41. (Persian)

Mohammadi, Jiran, Nadaf, Mehdi and Safarian, Sarah (2018). Explaining the Effect of Organi-

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]

[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]

zational Trust and Health on Employee Resistance Against Changes in Government Organizations, Considering the Mediating Role of Organizational Commitment (Case Study: Ahwaz Municipality), Public Administration, 9 (1): 85-106. (Persian)

Pereirkh, Mehri and Abbasi, Venus (2006). Information literacy training: methods and strategies, articles on user education and development of information literacy in library and information centers and museums. Mashhad: Organization of Libraries, Museums and Documents Center of Astan Quds Razavi. (Persian)

Rahman Sarvest, Hussein; Shakeri; Elmira; Azaridad, Shahram; (2018). The Effect of Individual Demographic Characteristics, Organizational and Moral Variables on Ethical Decisions (Case Study: Accountants of Industrial Companies of Tabriz), Management Researches in Iran, Volume Twenty-Second - No. 2, pp. 1-29. (Persian)

Sarmed, Venus, Bazargan, Abbas and Hejazi, Asghar (2016). Research Methods in Behavioral Sciences, 26th Edition, Tehran, Aqahat Publication. (Persian)

Trevino, Linda Klebe. (1986). Ethical decision making in organizations: a person-situation interactionist model. Academy of Management Review, 11(3): 36-52.

Zahedi, Shams Sadat and Rafiee, Mahmoud (2011). Investigating the Relationship between Human Resources Strategy and Ethical Decision-Making Strategy with Organizational Performance: Research in Research Organizations of the Ministry of Jihad-e-Agriculture, Public Management Research, 4(13) (Persian)

[Downloaded from hii.khu.ac.ir on 2024-04-27]

[DOR: 20.1001.1.24237418.1398.6.4.1.2]